

MŰHELY

SZAKÁLY SÁNDOR

A MAGYAR TÁBORI CSENDŐRSÉG JELVÉNYEI, 1924—1944

Az ellenforradalmi Magyarország hadseregében — 1921-ig Nemzeti Hadsereg, 1921-től m. kir. honvédség — a tábori rendészeti (tábori rendőri) szolgálat ellátására tábori csendőrséget, illetve azt kiegészítendő, feladatának ellátásában segítséget nyújtandó, csapatcsendőrséget szerveztek.¹ Mindkét rendészeti szervezet konkrét felállítására és alkalmazására a hadsereg részleges, vagy teljes mozgósítása esetén került sor. A tábori és csapatcsendőrség feladatául elsősorban a rendfenntartó, az ellenőrző és az útrendészeti tevékenységet szabták. E feladatok ellátására, a tábori és csapatcsendőrség tényleges alkalmazására a két világháború közti években 1938 őszéig nem került sor. Az 1930-as évek második feléből vannak szórványos adataink arra vonatkozóan, hogy kisebb-nagyobb fegyvergyakorlatok, alkalmazó megbeszélések során tábori és csapatcsendőrök felállítására — ha alacsony létszámmal is — volt példa.

A tábori csendőrség első, a szabályzatokban lefektetett feladatok ellátására történő alkalmazására 1938 őszén, a Felvidék visszacsatolásakor került sor. A Felvidék katonai közigazgatásának megszűnte után a felállított tábori csendőrség őrszeit, osztagait megszüntették, a feladatot ellátó csendőröket békebeosztásaikba vonultatták be. A tábori csendőrség őrszeinek, osztagainak ismételt felállítására és alkalmazására az „országgyarapítás” következő lépcsőiben került sor. Kárpátalja, Észak-Erdély, majd a Délvidék visszacsatolásakor játszott — ha nem is jelentős — szerepet a tábori és csapatcsendőrség. E két tábori rendészeti szervezet állandó jellegű és növekvő feladatú alkalmazására Magyarországnak a Szovjetunió elleni hadbalépését — 1941. június 27. — követő időkben került sor. A második világháború éveiben 1200—2000 fő között mozgó tábori csendőrséget az 1943-ban kinevezett Tábori Rendészet Főnökének rendelték alá, aki személyében és szolgálati alkalmazása tekintetében is a honvéd vezérkar főnökének volt alárendelve.

A szabályzati szinten szervezeti kereteit már az 1920-as évek elején kiépített tábori csendőrség tagjainak megkülönböztetésére, szolgálati alkalmazásuk jelölésére az évek folyamán különböző jelvényeket rendszeresítettek. E rövid közleményben ezeknek a tábori és részben csapatcsendőri jelvényeknek az évek folyamán bekövetkezett változásait igyekezzük nyomon követni, a róluk rendelkezésre álló ismereteket összefoglalni. Tesszük ezt többek között azért, mert az ellenforradalmi korszak hadserege és a különböző erőszakszervezetek — csendőrség, rendőrség stb. — különleges feladatokat ellátó tagjainak megkülönböztető jelvényeiről viszonylag kevés ismeret áll a rendelkezésünkre és ezek pótlása bizonyos apróbb hiányokat eltüntethet, kisebb részletkérdések — pl. kronológiai problémák — megoldásához segítséget nyújthat.

1 A tábori és csapatcsendőrség megszervezésére és második világháború alatti tevékenységére l.: Szakály Sándor: A Horthy-hadsereg tábori csendőrségének megszervezése és alkalmazása a második világháború idején (1938—1944). Hadtörténelmi Közlemények, (a továbbiakban — HK) 1981/3. 376—402. o.

A tábori rendészeti feladatokat ellátó katonák, csendőrök, rendőrök jelölésére minden korban és hadseregben megkülönböztető jelvényeket, jelzéseket használtak. Vonatkozik ez a megállapítás az ellenforradalmi Magyarország hadseregének tábori rendészeti feladatokat ellátó közegeire is. Az ő megkülönböztető jelvényeikre, jelzéseikre vonatkozó hiteles adatokat 1924-től kísérhetjük figyelemmel.

Az ellenforradalmi Magyarország hadserege tábori csendőrségének jelvényeire vonatkozó első rövid utalás — 1924-et megelőzően — még 1921-ből maradt fenn.² A csendőrség felügyelőjének „Cső. fel. 523/1921. számon megjelent rendelete — „Szabályzat a m. kir. csendőrség egyenruhájáról. (Rendelet tervezet)”³ — a 28. pontban a különleges kiképzési ágak és alkalmazások között említette a következőt:

„Rendszeresítettik:	J	Mely csapatalakulat
NEVEZETESEN	E	és személyek részére
.....	L
.....	V
.....	É
Tábori csendőrségi —	N	Tábori csendőrök számára
.....	Y”

A rendelettervezetben említetten kívül sajnos közelebbi adat, a jelvény leírása — esetleg rajza — nem maradt fenn. Mivel tervezetről van szó elképzelhető, hogy maga a jelvény, vagy tervezete, illetve annak leírása el sem készült. Ezt a feltevést látszik igazolni a fentebb idézett rendeletnek a következő része, amely a rendszeresítendő jelvények majdani viselési módját szabályozza: „A szakképzettségi jelvények (tehát a tábori csendőrségi jelvény is — Sz. S.) a legénységi és rangosztályba nem sorolt havidíjasok részére pakfonból sajtoltatnak és galvánikus úton ezüstöztetnek, a tisztek (tisztviselek) részére pedig aranyozott tombakból készülnek. A szakképzettségi jelvények (így a tábori csendőrségi jelvény is — Sz. S.) a bal felkar elülső odalának közepén, zubbonyon, köpenyen és mentén egyaránt, egy-egy a csendőrség számára előírt hajtóka színű és az ábrák szerinti alakú szegélyposztó alátéttel felvarva (!) viselendők. A szakképzettségi jelvények ábrái később adatnak ki.”⁴

Nem tudjuk mi lett az idézett tervezett sorsa, de feltehetőleg ebben a formában nem nyerte el az illetékesek tetszését, mivel a későbbiek során a gyakorlatban nem az említett jelvény, hanem az Osztrák—Magyar Monarchia hadseregében „jól bevált”-nak tekinthető *fekete-sárga színű karszalag*⁵ módosított formája honosodott meg a magyar hadseregben.

Az 1924-ben kiadott Harcászati Szabályzat⁶ szerint a tábori csendőrök (a csapatoknál az erre a feladatra alkalmazott egyének), valamint a törzsalakulatok olyan *fehér színű, zöld szegéllyel* ellátott *karszalagot* viselnek a bal karon, a legfelső ruhadarab felett, amelynek a közepén, a *zöld szegéllyel párhuzamosan 0,5 cm széles piros csík fut.*⁷ Ez a karszalag tizennégy éven keresztül maradt „rendszerbe állítva” a magyar királyi honvédségben.

² Korábbi adatok nem álltak a rendelkezésünkre, annak ellenére, hogy vannak olyan tények, amelyek azt bizonyítják, hogy a Nemzeti Hadseregben már 1919-ben is teljesítettek szolgálatot tábori csendőrök. Erre vonatkozóan lásd Somogyi Mátyás csendőr törzserőmester 1923-ban Horthy Miklóshoz címzett kérvényét. Hadtörténelmi Levéltár (a továbbiakban — HL) Honvédelmi Minisztérium Elnöki 20. osztály (a továbbiakban — HM Eln. 20.) 1940. 210.632. sz. Az említett iratból az nem deríthető ki, hogy milyen megkülönböztető jelvényt viseltek a Nemzeti Hadsereg tábori csendőrei.

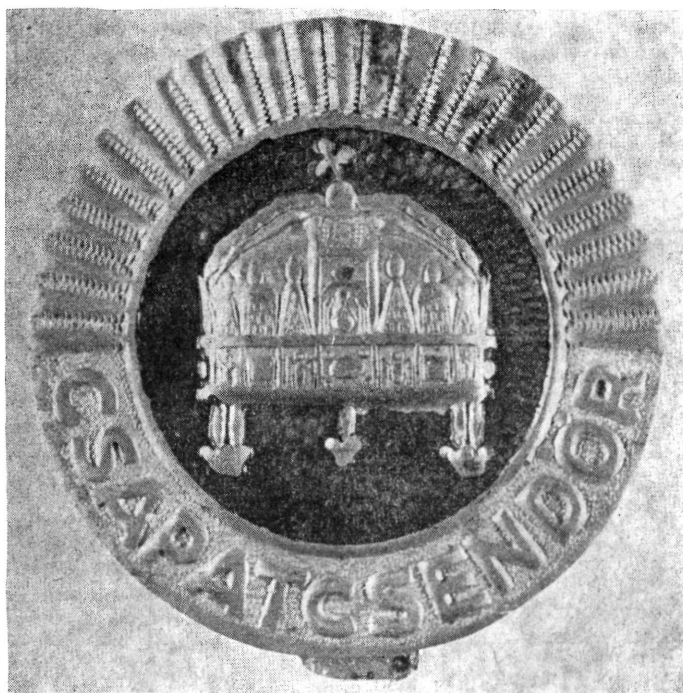
³ HL Karhatalmi és csendőralakulatok. 5. csomó, A csendőrség felügyelőjének iratai, 1919—1944.

⁴ Uo.

⁵ „Indoklás az E-táb. rend. szolg. tervezethez” HL HM Eln. 20. 1942. 98.427.

⁶ Harcászati Szabályzat I—II. Rész. Bp. 1924. (A Harcászati szabályzatokat a továbbiakban HSz-szel jelöljük, megkülönböztetésre a kiadás éve szolgál.)

⁷ HSz 1924. II. Rész, 3. számú melléklet.

42 M csapatcsendőr jelvény. 1942—1944 között volt rendszeresítve

Tizennégy év eltelte után, 1938-ban, kisebb módosítás történt az 1924-ben bevezetett karszalagon. Az új Harcászati Szabályzat⁸ — amely 1938-ban még csak mint tervezet jelent meg — a szolgálati alkalmazást feltüntetető karszalagok között szereplő „Zöldszegélyes karszalag”-ról a következőket mondta ki: „A karszalag fehér, mind a két szélét 0,5 cm széles zöld csík szegélyezi. Viseli: a) Tábori csendőrök és a csapatok (törzscsapatok) tábori rendőri szolgálatra alkalmazott közegei... ”⁹ Amint ezt ebből a leírásból is látjuk, a változás a korábbiakhoz képest mindössze annyi volt, hogy a keskeny — 0,5 cm széles — piros csík lemaradt a karszalagról. A karszalag viselési módját a Harcászati szabályzat tervezet változatlanul hagyta. Továbbra is megmaradt a „bal karon a legfelső ruhadarab felett” forma.

Röviddel ezek után a korábbiakhoz képest jelentősebb változás történt a tábori csendőrijelvény ügyében. Az 1939-ben immáron végleges formában kiadott Harcászati Szabályzat¹⁰ az előbbieken leírt karszalag helyett tábori csendőr és csapatcsendőr jelvényeket rendszeresített és azokról a következőképpen rendelkezett: „A tábori csendőrök »Tábori csendőr« a csapatcsendőri szolgálatra alkalmazott honvédek »Csapatcsendőr« felírású és nyilvántartási sorszámmal ellátott fémből készült jelvényt viselnek a bal mellen.”¹¹

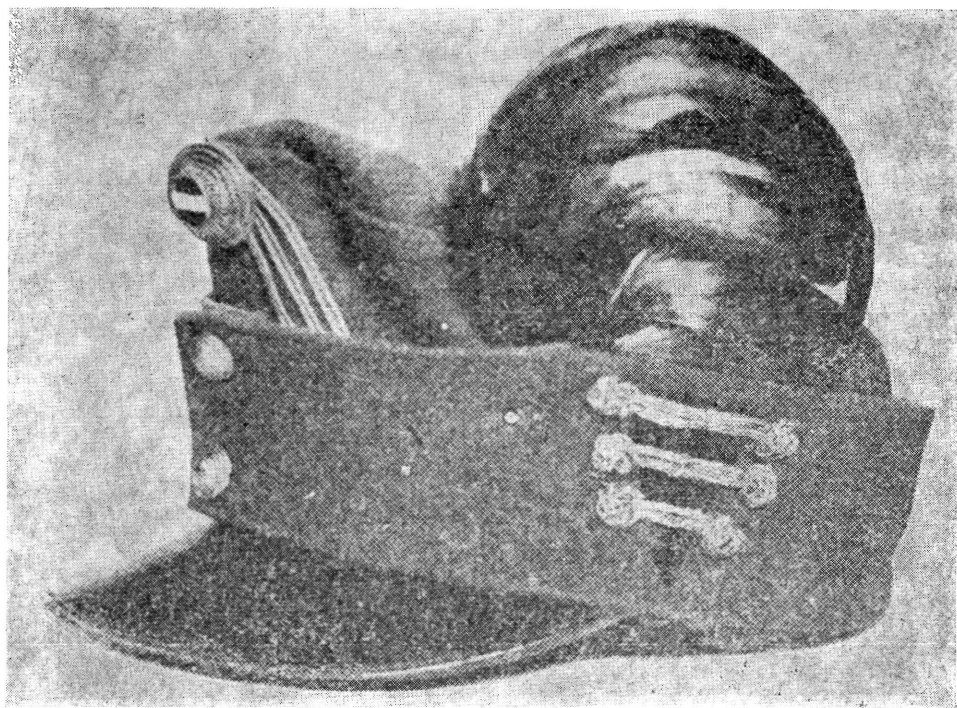
Hogy ezek a jelvények milyen kivitelben készüljenek, milyen formájúak legyenek, miként viseljék azokat, arra a honvédelmi minisztérium 20. (csendőrségi) osztályának fennmaradt íratai alapján következtethetünk. A karszalag kontra jelvény váltást ugyanis kisebb vita előzte meg 1939 első hónapjaiban. Ebben a vitában részt vett a csendőrség felügyelője, a Honvédelmi Minisztérium Elnökség A. osztálya, a honvéd vezérkar főnöke 4. osztálya, a Honvédelmi Mi-

⁸ HSz 1938. I—III. Rész, Bp.

⁹ HSz 1938. II. Rész, 9. számú melléklet.

¹⁰ A véglegesített Harcászati Szabályzat I. és II. része 1939-ben, a III. része 1940-ben jelent meg.

¹¹ HSz 1939. II. rész, 6. számú melléklet.

Táboricsendőr-sapka

nisztérium 20. és 2. r. (ruházati) osztálya, valamint a csendőrség szabályzatszerkesztési és tanulmányi bizottsága, illetve ezek képviselői.

A csendőrség szabályzatszerkesztési és tanulmányi bizottsága 1939. január 26-án terjesztette elő javaslatát a különböző csapat- és táboricsendőr-jelvényekről.¹² Ezeket a jelvénytervezeteket, az említett bizottság felhívására a különböző csendőrkerületi parancsnokságoktól küldték be az ügyben illetékes szabályzatszerkesztési és tanulmányi bizottságnak.

A csendőrség szabályzatszerkesztési és tanulmányi bizottsága javaslatában kiemelten hangsúlyozta, hogy a táboricsendőr-jelvényt — bármelyik benyújtott jelvénytervezetet is fogadják majd el — „... nyilvántartás végett... 1-től folytatólagos sorszámmal kellene megjelölni”¹³ ezenkívül „... kívánatos, hogy úgy a tábori csendőr mint a csapatcsendőr jelvény homályos kivitelben készüljön, nehogy messziről feltűnjék”.¹⁴ Vitéz Falta László altábornagy,¹⁵ aki ekkor a csendőrség felügyelője volt, 1939. február 7-én, a javaslatához fűzött megjegyzésében hangsúlyozta, hogy a tábori csendőrök részére külön jelvény rendszeresítését a maga részéről nem tartja szükségesnek, mivel azok (mármint a tábori csendőrök — Sz. S.) „... felismerhetők a hajtókájukról és a járőrvezetői jelvényről, amit szolgálatban viselnek, valamint a tábori sapkán alkalmazott kicsinyített csendőrségi tollforgóról is”.¹⁶ A csapatcsendőrök részére pedig „... az 1.

¹² Összesen öt tábori és egy csapatcsendőr jelvény tervezetét mutatta be a bizottság. HL HM Eln. 20. 1942 80.308.

¹³ Uo.

¹⁴ Uo.

¹⁵ Falta László altábornagy (Apátfalva, 1884. 11. 24—Bp. 1939. 09. 07.) a csendőrség felügyelője (1938. 02. 01—1939. 09. 07). Katonai pályafutásának részletesebb adatait lásd: Szakály Sándor: Az ellenforradalmi Magyarország (1919—1944) hadseregének felső vezetése. Adattár I. rész A—K. HK 1984/2. 370. o. (a továbbiakban Szakály I.)

¹⁶ HL HM Eln. 20. 1942. 80.308. Falta altábornagy véleményéhez ceruzával valaki a következő három rövid megjegyzést írta: „Ez volt! Kérdés, hogy a jövőben lesz-e? Múltban is sok zavar volt.”

minta szerint készült jelvényt javasolom rendszeresíteni »Csapatcsendőr« felírással»¹⁷ — írta ugyanott Falta László altábornagy.

A Honvédelmi Minisztérium 20. osztálya a csendőrség szabályzszerkesztési és tanulmányi bizottságának azon javaslatával értett egyet, amely külön táborig csendőr és külön csapatcsendőr jelvények rendszeresítését tartotta célszerűnek.¹⁸ Az osztály csapatcsendőr jelvénynek az „ezüst babérborszorúval övezett füstölő bombát” javasolta.¹⁹

A jelvényvitában a „konzervatív” tekinthető „karszalag álláspontot” a Honvédelmi Minisztérium 2. r. osztálya képviselte, feltehetőleg az új jelvény rendszeresítése folytán várható anyagi és adminisztrációs többletkiadás miatt. A 2. r. osztály véleménye szerint az 1938-ban tervezetként megjelentetett Harcászati Szabályzatban rendszeresített „zöldszegélyes karszalag” megfelelne a céloknak.²⁰

Végül is — a minden valószínűség szerint — a vezérkar főnökének az álláspontját is képviselő 4. vkf. osztály elképzelése „diadalmaskodott” a vitában, mivel az általuk javasolt táborig csendőr és csapatcsendőr jelvényeket (*L. a 894. oldalon!*) rendszeresítették 1939-ben. (Meg kell jegyeznünk, hogy a Honvédelmi Minisztérium Elnökség A. osztálya a 4. vkf. osztály által képviselt elképzeléssel értett egyet és a vitában támogatta is azt.)²¹

A jelvények megjelenésére — annak ellenére, hogy azokat az 1939-ben megjelent Harcászati Szabályzattal²² már rendszeresítették — 1941-ig, pontosabban 1942-ig kellett várni.²³ Ekkor adták ki és jelent meg az 1942. évi 7. számú Honvédségi Közlönyben (Szabályrendeletek) az 532.584/2. r.—1941. számú HM körrendelet, amely — a rendelet szövege szerint — rendszeresítette a csapatcsendőr és táborig csendőr-jelvényeket és közölte a rajzaikat is.²⁴ E rendelet előírta, hogy a táborig csendőr és csapatcsendőr jelvényeket, a táborig csendőrök, illetve a csapatcsendőri szolgálatra alkalmazott személyek „... mindig a megfelelő ruhadarabon a bal mellen a zubbonyzseb közép vonalán, illetve a köpenyen az ennek megfelelő helyen kell” hogy viseljék.²⁵ A jelvények nyilvántartásáról is a honvédelmi minisztérium rendelete intézkedett. Erről a kolozsvári IX. honvéd hadtest 1941. október 16-án keltezett 52. számú Bizalmas Hadtestparancsnoksági Parancsában a következőket olvashatjuk:

„Táborig csendőrjelvények és csapatcsendőr jelvények nyilvántartása (16.267/VI.81941.)

A H. M. Úr f. é. szeptember 27-én kelt 500.559/2. r. 1941. sz. rendelete értelmében a táborig csendőrjelvény felveendő a G—54. Ut. IV. Részletes jegyzékébe, a II. Anyagcsoport 114/b., a csapatcsendőr jelvény pedig a 114./a. rovat száma alatt”.²⁶

Több mint két éven keresztül használták ezeket a jelvényeket a táborig és csapatcsendőrök. Kicserelésükre, új jelvények rendszeresítésére 1944 augusztusában került sor. Mielőtt azonban rátérnénk az új jelvény bemutatására — úgy véljük — szólnunk kell az 1942 és 1944 között eltelt évek alatt alkalmanként előfordult ideiglenes — szabályzatok, honvédelmi minisztériumi rendeletek által nem rendszeresített — jelvények, jelzések használatáról is.

Egy ilyen ideiglenes, megkülönböztető jelvény használatáról vitéz Jány Gusz-

17 Uo.

18 HL HM Elm. 20. 1942. 80. 309.

19 Uo.

20 Uo.

21 Uo.

22 HSz 1939. II. Rész, 6. számú melléklet.

23 Nem ismerjük, mi lehetett a késés oka, de a több mint két éves „csúszás” néha furcsa dolgokat produkált. Az észak-erdélyi bevonuláskor például a lakosság a nemzetiszínű karszalagot viselő munkaszolgálatosokat több helyen csapat-, illetve táborig csendőrnek nézte és lelkesen fogadta őket. HL 2. magyar hadseregparancsnokság iratai 1940—1943. 25. csomó. Sodró László alezredes jelentése.

24 Honvédségi Közlöny (Szabályrendeletek) 1942/7. a [továbbiakban — HK(Szab.)]

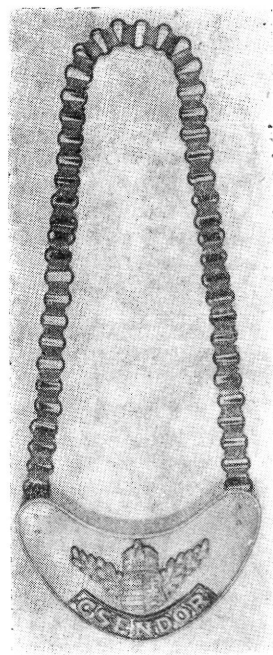
25 HK (Szab.) 1942/7.

26 HL Kolozsvári IX. hadtestparancsnokság iratai 1940—1944. idézett számú Bizalmas Hadtestparancsnoksági Parancs.

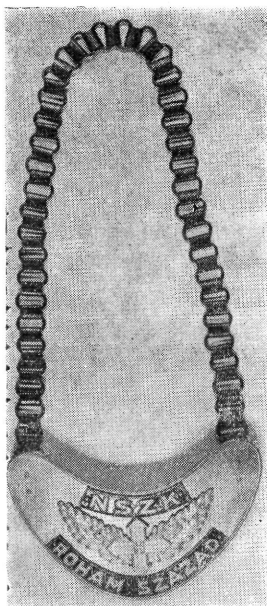
táv vezéreztetésnek, a 2. magyar hadsereg parancsnokának, hírhedtté vált és sokat idézett 1943. január 24-én keltezett hadseregpárancsból értesülhettünk.²⁷ Ennek a hadseregpárancsnak a 8. pontjában a következőket olvashatjuk: „Minden ép. a legkeményebb emberekből állítson össze mielőbb 1—1 táb. cső osztagot, kiket *karszalaggal*, rajta »cső« felírással és igazolvánnyal kell ellátni.”²⁸ (Kiemelések tőlem — Sz. S.)

Alig több mint egy hónappal az idézett hadseregpárancs megjelenése után — 1943. március 3-án — vitéz Vargyassi Gyula vezérőrnagy, a 23. könnyű hadosztály parancsnoka szinte szó szerint megismételte hadosztályparancsnoki párancsában az 1943. január 24-i hadseregpárancs 8. pontját. Ő is tábori csendőrség szervezésére és „cső” felírású karszalagok kiadására adott parancsot.²⁹

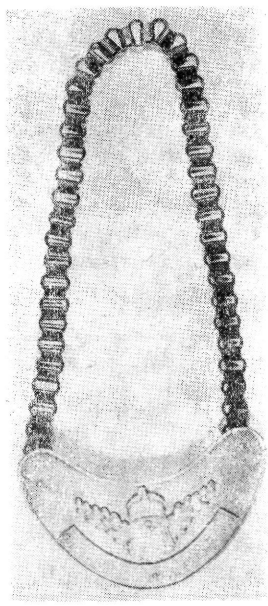
Az alkalmanként használt ideiglenes táboricsendőr-jelvények után központi intézkedés született új tábori és csapatcsendőr jelvények rendszeresítéséről. Erről az 1944. augusztus 17-én keltezett 60.322/eln. 2. r.—1944. számú HM körrendelet intézkedett, amely kimondta 44 M (Mintájú — Sz. S.) tábori és csapatcsendőr jelvény rendszeresítését.³⁰ Ez a jelvény, formáját és méretét tekintve szinte teljesen megegyezett a német hadsereg tábori csendőreinek a jelvényével. Minden bizonnyal az ő jelvényüknek a „magyarításáról” lehetett szó.

A 44 M tábori-
és csapatcsendőr-jelvény

A nyilas Nemzeti
Számonkérés Szervezet
Roham Századának
jelvénye

A Tábori Biztonsági
Szolgálat tagjainak
jelvénye

Ez az új jelvény már a tábori és a csapatcsendőrök számára is ugyanolyan formában és kivitelben készült, ezért ebben az esetben már egy jelvényről kell beszélnünk. A HM körrendelet a 44 M tábori és csapatcsendőr jelvényvel kapcsolatban kimondta, hogy az „... a hozzátartozó láncsal nyakba akasztva, min-

²⁷ Jány Gusztáv hadseregpárancsát tartalmilag közli: *Szakály Sándor*: Három dokumentum a 2. magyar hadsereg doni katasztrófájáról. HK 1981/4. 639—641. o.

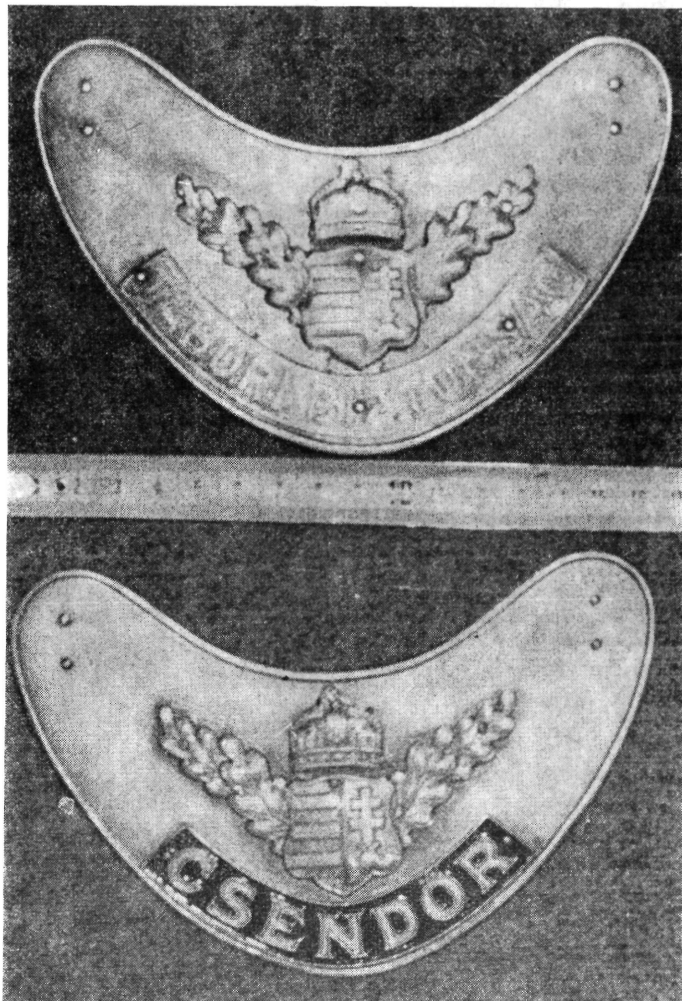
²⁸ Uo. 640. o.

²⁹ HL 2. magyar hadseregpárancsnokság iratai 1940—1943. 24. csomó 567. fólió.

³⁰ HK (Szab.) 1944/36. A rendelet egyúttal hatályon kívül helyezte az 532.584/2. r.—1942. (helyesen: 1941.—Sz. S.) számú rendeletet és intézkedett a régi jelvények bevonásáról.

dig a legfelső ruhadarabon a mell közepén viselendő³¹ ezenkívül „...a jelvény viselésére jogosultakat igazolvánnyal kell ellátni, mely igazolványban a jelvény hátsó oldalán lévő sorszámot is fel kell tüntetni”.³² Ezen utóbbi intézkedéssel az esetleges visszaéléseket igyekeztek meggátolni.

Az 1944 augusztusában rendszeresített 44. M. tábori és csapatcsendőr jelvényt nem sokáig használták a tábori és csapatcsendőrök. A nyilas hatalomátvétel — 1944. október 15—16. — után ugyanis megindult a tábori és csapatcsendőrség és a rendőrség egy részének egy egységes Tábori Biztonsági Szervezetbe történő összevonása. Erről az egységes Tábori Biztonsági Szolgálatról, illetve annak felállításáról a 100.482/Elnökség — 1944. számú körrendelet intézkedett, amely 1944. november 28-án jelent meg Beregfy Károly vezérezredes, a

A Tábori Biztonsági Szolgálat (felül), illetve a 44 M tábori- és csapatcsendőr-jelvény (alul)

31 HK (Szab.) 1944/36.

32 Uo.

honvédelmi miniszter és egyben a vezérkar főnöke (később a honvédelmi miniszter és a honvédség főparancsnoka elnevezést viselte) aláírásával.³³

A Beregfy vezérezredes által kiadott rendelet 2. számú mellékletének VI. fejezetében — amely a Tábori Biztonsági Szolgálatot végzők jelvényeiről intézkedik — a következőket olvashatjuk: „10. A T. B. szolgálatot végzők a 3. melléklet szerinti jelvényt viselik. (Ez a melléklet sajnos nem került elő, de rendelkezésünkre állt az eredeti jelvény, ezt l. a 897. oldalon [jobb oldalt], illetve a 898. oldalon [felül] — Sz. S.)

A jelvény a hozzá tartozó láncsal nyakba akasztva mindig a legfelső ruhadarabon a mell közepén viselendő. Biztosabb rögzítés céljából a jelvény hátsó oldalán lévő közlpső (sic!) kamónak megfelelően egy 2 cm hosszú és 1 cm széles — a ruházat színével és minőségével egyező anyagból készült hurkot kell a megfelelő ruhadarabra felvarrni.

A jelvény viselésével kapcsolatban a Tábori Rendészeti Szolgálat című utasításban³⁴ foglaltak a mértékadók.

A jelvény viselésére jogosultakat igazolvánnyal kell ellátni, mely igazolványban a jelvény hátsó oldalán lévő sorszámat is fel kell tüntetni.

11. A jelvénnel visszélőket hadbíróság elé kell állítani.”³⁵

Az 1944 decembere és 1945 februárja között megalakult Tábori Biztonsági Szolgálat tagjai a 44 M tábori és csapatcsendőr jelvénnel teljesen megegyező méretű és formájú jelvényt viseltek, melyen a „Tábori Biztonság” felirat „díszelgett”.³⁶

A nyilas katonai és belügyi vezetés 1944 őszén életre hívott egy, feladataiban a Tábori Biztonsági Szolgálathoz hasonló, de annál szélesebb jogkörrel felruházott szervezetet, a Nemzeti Számonkérés Szervezetét.³⁷ Ez a szervezet, amely a nyilas Belügyminisztérium VII. (közbiztonsági és igazgatásrendészeti) osztályának d. alosztálya volt Orendy Norbert csendőr alezredes (később ezredes) vezetésével,³⁸ szintén rendelkezett saját jelvénnel. Az Orendy által — feltehetőleg a Belügyminiszter, Vajna Gábor számára — készített feljegyzés 6. pontja „N. Sz. K. és roham század jelvény rendszeresítéséről” szól.³⁹ Sajnos, a jelvény alapszabályait tartalmazó melléklet nem került elő, viszont egy eredeti jelvény a rendelkezésünkre állt. Ez a Nemzeti Számonkérés Szervezete roham századé volt, amelynek parancsnoka Szathmáry százados volt.⁴⁰ Minden bizonnyal nem lehetett nagy eltérés a N. Sz. K. és a N. Sz. K. roham század jelvénye között. Feltevézésünk szerint a különbség a jelvényen nem szereplő, illetve szereplő „Roham Század” felirat lehetett.

E rövid közleményben megpróbáltuk összefoglalni az ellenforradalmi Magyarország hadserege tábori rendészeti feladatokat ellátó szerveinek jelvényeiről rendelkezésünkre álló ismereteket. Reméljük, ezzel apró segítséget adtunk az ellenforradalmi korszak erőszakszervezeteinek történetével foglalkozó kutatóknak, olvasóknak.

33 HL Filmtár, 1719. számú doboz, 100.482/Elnökség—1944. számú körrendelet. *Beregfy Károly* vezérezredes (Cservenka, 1888. 02. 12.—Bp. 1946. 03. 12.) 1944. 10. 16.—1944. 12. 20. honvédelmi miniszter és a honvéd vezérkar főnöke, 1944. 12. 20.—1945. 05. 01. honvédelmi miniszter és a honvédség főparancsnoka. Részletesebb katonai pályafutásának adatait lásd: *Szakály I.* 363. o.

34 A Tábori Rendészeti Szolgálat nem utasítás, hanem szabályzat volt, 1942-ben jelent meg Budapesten.

35 HL Filmtár, 1719. számú doboz, 100.482/Elnökség—1944. számú körrendelet.

36 Erről a jelvényről *Hollós Ervin*: „Rendőrség, csendőrség, VKF 2.” című könyvében (Bp., 1971.) a 126. oldalon téves leírást ad. A jelvényen, az általa megadott „Tábori biztonsági szolgálat” felirattal ellentétben csak „Tábori Biztonság” szerepelt, továbbá a jelvény nem fluoreszkált „szürkülettől a nappali világosság beálltáig”, de máskor sem.

37 *Teleki Éva* könyvében — Nyilas uralom Magyarországon. 1944. október 16./1945. április 4. Bp. 1974. — a 122. oldalon 1944. október 26-ra teszi a szervezet megalakításának időpontját. Egy Orendy Norbert által készített feljegyzés 1944. november 1-et említi. Orendy feljegyzését lásd: Magyar Ország Levéltár (a továbbiakban — OL) K 775 Nyilas Belügyminisztérium iratai I—1. (Katonatitkok) 1945. szám nélkül.

38 OL K 775 IV—1. 1945. szám nélküli. A Belügyminisztérium személyzeti és ügybeosztása 1945. január 25-től.

39 OL K 775 I—1. 1945. szám nélküli. Orendy Norbert ezredes által átadott feljegyzés.

40 OL K 164 A Nemzeti Számonkérés Szervezet Parancsnokság iratai 1945. Szám nélküli.